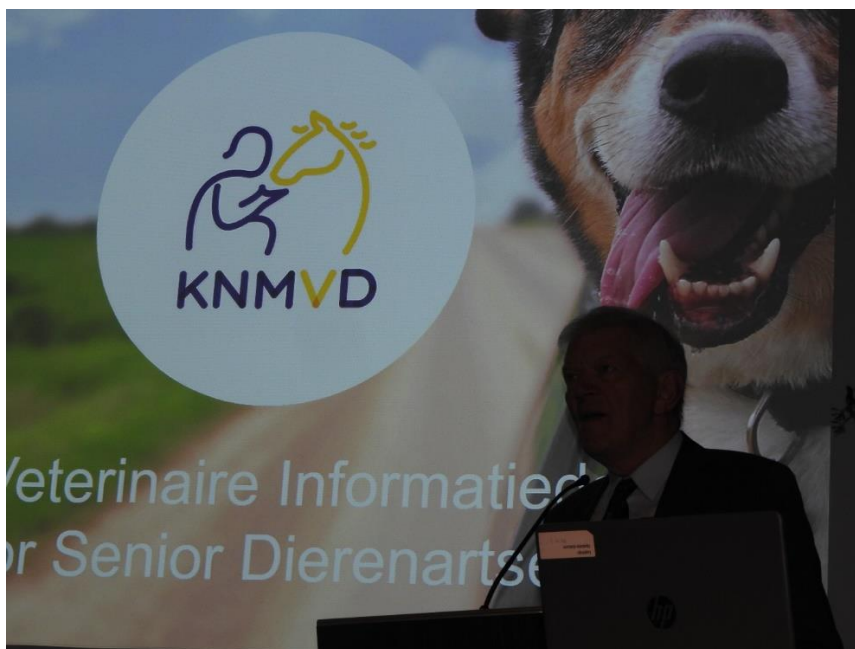

Verslag 26ste Veterinaire Informatiedag voor Seniordierenartsen

27 november 2019, Boerderij Mereveld te Utrecht

Op deze zachte doch grijze en vochtige novemberdag waren er 111 geïnteresseerde senior KNMvD'ers naar Utrecht afgereisd om het altijd weer boeiende programma bij te wonen en om elkaar weer te ontmoeten. De bezoekers werden welkom geheten door de Projectgroep en nadat de badge is opgespeld was er een kop koffie met krentenbrood.

11.06 uur: Voorzitter Jan Peelen opende de vergadering.

Het ochtendprogramma

Collega Dick Groothuis, lid van de Raad van Afgevaardigden van de KNMvD, stelde ons op de hoogte van de recente ontwikkelingen binnen het bestuur. Nadat het nieuwe bestuur van start ging op 1 januari 2019 rezen er toch wat problemen.

Op 30 augustus was er een bijeenkomst van de vier clusters. Merel Langelaar, voorzitter van de KNMvD, had schriftelijk bericht dat ze haar bestuursfunctie neerlegde. Eenzelfde bericht volgde van de bestuursleden Erwin Hoogland en Tjerk Bosje.

In september werd er een ingelaste vergadering belegd en na stevig maar goed onderhandelen werd er een vertrouwenscommissie ingesteld van drie personen om een advies uit te brengen. Een goed functionerend bestuur bleek de wens van alle partijen en een volgende vergadering is gepland op 10 december a.s. waarna de leden op 12 december bericht zullen ontvangen.

Prof. dr. Wim H.M. van der Poel: 'Vorbereiden op nieuwe virusziekten'

Koos Verhoeff introduceerde deze eerste hoofdspreker van vandaag.

Wim van der Poel studeerde af als dierenarts in 1988, was werkzaam bij het RIVM op het gebied van zoönosen en promoveerde in 1995. Hij is nu werkzaam als hoogleraar 'Emerging and zoonotic viruses' bij Wageningen University & Research en als senior onderzoeker op het gebied van 'Emerging viruses' bij Wageningen Bioveterinary Research te Lelystad.

Van der Poel gebruikte een Powerpoint presentatie die in het Engels gesteld was. Mede doordat ook de techniek van de diagnostiek werd behandeld, moesten de toehoorders op hun tenen lopen om de lezing goed te kunnen volgen. Om geen afbreuk te doen aan de kwaliteit van de presentatie zijn niet alle gebruikte termen en technieken in dit verslag in het Nederlands vertaald. Niettemin luiden de

commentaren achteraf als "prima inleiding in de moderne ziektebestrijding", "goed inzicht in de huidige stand van zaken", "erg technisch, maar interessant", "zeer goede lezing ondanks ontbreken van toelichting op afkortingen". Het was indrukwekkend om te zien wat tegenwoordig bereikt wordt bij het verwerven van inzicht in de verspreiding van besmettelijke ziekten.

Doel van het onderzoek is het veilig stellen van de humane en veterinaire gezondheid door biomedisch en veterinaire research. Dit wordt bereikt door het onderzoek aan

- Response to new disease outbreaks
- Emerging and re-emerging virus threats
- Wildlife reservoirs and zoonoses
- Detection and identification of emerging pathogens
- Pipeline/protocol implementation and optimization
- Virus detection and characterization examples
- Outlook research and education

Ervaring is opgedaan in 2013 toen West-Afrika getroffen werd door een Ebola uitbraak met veel doden tot gevolg. De problemen zijn niet opgelost. Momenteel is er een Ebola uitbraak in Congo door een niet helemaal identiek virus.

Conclusies getrokken uit deze uitbraak verschenen in het artikel:

"The world is not yet prepared for future outbreaks" (BMJ feb 2017)

Experiences from the Ebola outbreak West Africa.

Inability to:

- develop core capacities to prevent, detect and respond
- rapidly report to outbreaks
- ensure trade and travel restrictions

De vele aspecten die een rol spelen bij virusaandoeningen maken bestrijden moeilijk. Zo is er het virusreservoir in vleermuizen en de invloed van culturele aspecten.

Ook veterinair zijn er 'probleemvirussen' :

2016-2017	Blue Tongue (France)
2016	Avian Influenza in ducks (France)
2014-2017	PEDV in swine (North America)

Bedreigingen van opkomende ziekten door:

- grensoverschrijdende dreigingen
- nieuwe virussen
- nieuwe virusmanifestaties
- veranderende vector aanwezigheid
- opwarming van de aarde
- toenemend reisverkeer
- toename van de wereldbevolking
- intensivering van voedselproductie
- inbreuk op de natuur

Ongeveer 70% van de nieuw bedreigende virussen zijn van dierlijke herkomst.

De World Organisation for Animal Health (OIE) heeft hierin een taak.

Er is veel dreiging met als gevolg veel werk. Zaak is het virus te detecteren.

De meeste virussen zijn RNA virussen. Detectie kan door middel van:

- PCR, is nog steeds de meest gevoelige techniek
- micro array techniek
- whole genome sequencing

Monsters voor onderzoek worden verzameld door:

- Dutch Wildlife Health Centre wildlife pathology
- Notifiable disease suspected WBVR, diagnosis not reached
- WBVR research projects calf respiratory diseases
- EU WildTech project archived samples
- RIVM rodent samples
- Veterinary practices swine and cattle samples
- Animal Health Service disease surveillance programs

Als voorbeeld:

Een virus opgedoken in Schmallingenberg, Duitsland november 2011.

Koorts en productiedaling op 20 melkveebedrijven.

Augustus 2011 -> 3 pooled blood samples related to Simbu serogroup virus infection.

Virus induced abnormalities in calves and lambs.

In Nederland werden in december 2011 op de GD in Deventer minstens 10 lammeren met misvormingen aangeboden. Na onderzoek van bloedmonsters en hersenweefsel bleek het om het Schmallingenbergvirus te gaan.

De vraag rees of dit virus een volksgezondheidsrisico kon zijn.

RIVM publicatie 22 dec 2011: "Schmallingenberg virus unlikely to cause disease in humans, but infection cannot be excluded".

De gezondheid van mensen die contact hebben gehad met geïnfecteerde dieren moet zorgvuldig gemonitord worden.

Toekomstig onderzoek

- Metagenomics and bioinformatics studies (i.e. Animal viromes studies)
- Enforce cooperation with partners in the field nationally and internationally
- Connect study on infection and epidemiology
- Development, implementation and validation of new emerging virus detection and characterization tools and approaches
- Elucidation of clinical relevance of novel emerging viruses (i.e. MRV3)
- Further development of tools and methods for infectivity studies (animal models, ex-vivo systems, organoids etc.)

Conclusions

- Continuing risk of epizootics in animals, including zoonoses
- Emergence of viruses enhanced by global change
- Early detection of novel viruses is important
- Development of intervention tools needs to be enabled
- Rapid developments in molecular detection tools
- Challenges in bioinformatics and data mining

De spreker werd bedankt met een luid applaus en een stoffelijke bijdrage.

Lunch

Het middagprogramma

Dr. Eduard F.M. Veldhuis: 'Feiten rond de praktijk van euthanasie in Nederland'

De spreker werd ingeleid door Barthold Lichtenbelt.

Dr. Veldhuis was tot 2008 traumachirurg in het UMCG en van 2005 tot 2017 arts-lid van de Regionale Toetsingscommissie Euthanasie (RTE) Groningen, Friesland, Drenthe en de BES-eilanden. Tot 2018 was hij lid van de RTE-commissie Revisie Code of Practice, de 'Euthanasie Code'.

Zie ook: www.euthanasiecommissie.nl. Inmiddels is hij niet meer praktiserend.

De presentatie bestond uit de volgende vijf onderdelen:

1. Terminologie
2. Het wettelijk kader
3. Over euthanasie
4. Cijfers en getallen
5. Slotopmerkingen

1. TERMINOLOGIE

Palliatieve therapie
Palliatieve zorg
Palliatieve sedatie
Niet (langer) behandelen
Euthanasie
Levensbeëindiging op verzoek
Hulp bij zelfdoding

2. DE WET TOETSING LEVENSBEEÏNDIGING OP VERZOEK (WTL)

Het Wetboek van Strafrecht kent de volgende artikelen:

Art. 293, eerste lid: "Hij die opzettelijk het leven van een ander op diens uitdrukkelijk en ernstig verlangen beëindigt, wordt gestraft....."

Art. 293, tweede lid: "... is niet strafbaar indien begaan door een arts die voldoet aan de zorgvuldigheidseisen ... en mededeling doet aan de gemeentelijk lijkschouwer .."

Art. 294: idem voor hulp bij zelfdoding

Een Regionale Toetsingscommissie Euthanasie bestaat uit:

Voorzitter: Jurist
Lid: Arts
Lid: Ethicus
Secretaris: Jurist (voice, no vote)

Regionale Toetsingscommissies Euthanasie

Toetsen achteraf
Verantwoordelijkheid ligt bij de uitvoerende (huis)arts
Schrijven een Oordeel
Stelden een EuthanasieCode op

Regionale Toetsingscommissies Euthanasie

- Groningen: werkgebied Groningen, Friesland, Drenthe, BES
- Arnhem: werkgebied Overijssel Flevoland Gelderland Utrecht
- Amsterdam: werkgebied Noord-Holland
- Den Haag: werkgebied Zuid-Holland Zeeland
- 's Hertogenbosch: werkgebied Noord-Brabant Limburg

Indien voldaan aan alle zorgvuldigheidseisen:

- Arts krijgt bericht
- Einde casus
- Openbaar Ministerie / Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd niet ingeschakeld

Bij twijfel over zorgvuldigheid:

- Arts wordt uitgenodigd voor gesprek
- Arts geeft nadere toelichting, is geen verhoor!

Indien ook na gesprek blijkt dat niet voldaan is aan alle zorgvuldigheidseisen:

- Melding gaat voor advies naar alle leden van de vijf RTE's
- Eigen RTE blijft verantwoordelijk

Indien na landelijke raadpleging de conclusie is dat niet voldaan is aan alle zorgvuldigheidseisen:

- Arts krijgt bericht
- Melding wordt overgedragen aan OM en IGJ

De RTE's hebben in 2015 een "Code of Practice" opgesteld. Deze is herzien in 2018: 'Euthanasiecode: De toetsingspraktijk toegelicht'.

RTE: Maken jaarverslagen
 Cijfers
 Inhoudelijk

Eisen die de wet niet stelt
Stervensfase / Dodelijke ziekte
Behandelrelatie
Duurzaam
Schriftelijk verzoek
Instemming SCEN-arts
Instemming familie

3. OVER EUTHANASIE

- De patiënt: ondraaglijk en uitzichtloos lijden
- Pijn bij ⅓ hoofdreden voor euthanasie
- Meestal geen reële alternatieven
- Veelal maanden tussen eerste gesprek en uitvoering
- Meestal naasten aanwezig bij uitvoering

4. CIJFERS EN GETALLEN

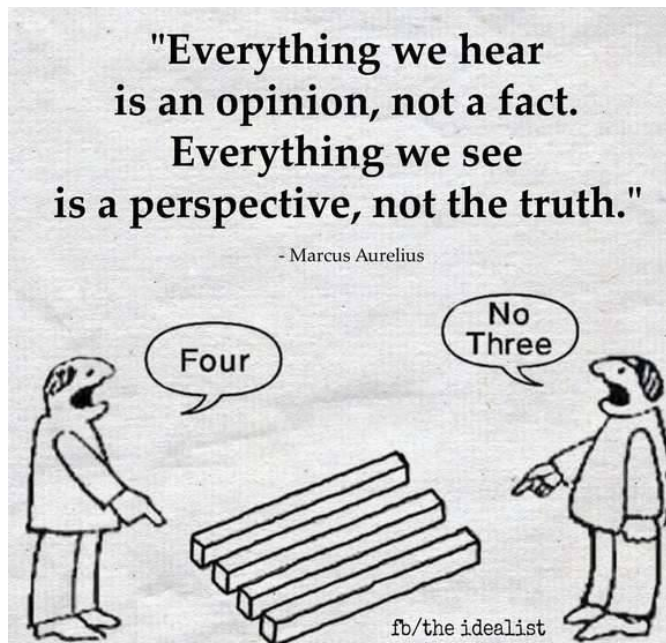
Aantal verrichtingen van euthanasie per jaar:

2004	1886	2012	4188
2005	1933	2013	4829
2006	1923	2014	5306
2007	2120	2015	5516
2008	2331	2016	6091
2009	2636	2017	6585
2010	3136	2018	6126
2011	3695		

5. SLOTOPMERKINGEN

- De vijfjaarlijkse evaluaties bleken nuttig.
- In Nederland hebben overheid en samenleving de moed gehad een probleem te onderkennen dat overal aanwezig is maar in veel landen wordt ontkend.
- Optimale palliatieve zorg zal de vraag om euthanasie niet volledig vervangen.
- Ook een optimale euthanasiepraktijk zal het aantal suïcides niet aanzienlijk doen dalen.
- Een einde maken aan iemands leven is voor alle betrokkenen ingrijpend!
- Ook onder de WTL blijft de verantwoordelijkheid voor de euthanasie bij de arts.

Met het volgende beeld wilde Eduard Veldhuis aangeven dat er tegen dit onderwerp verschillend aangekeken wordt waarbij vele aspecten een rol spelen:

Deze spreker werd met dezelfde loftuiting bedankt als de ochtendspreker.

Na deze lezing werden de jubilarissen (40, 50 en 60 jaar dierenarts) genoemd en geëerd met een applaus en een KNMvD speldje.

Ter afsluiting van deze mooie dag was er nog een drankje in het restaurant en keerde men huiswaarts terwijl de Projectgroep nog nableef om zich op de volgende bijeenkomst te beraden.

De borrel na afloop

De volgende bijeenkomst staat gepland op donderdag 26 maart 2020.

Magda de Groot